

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. Modus essendi in multis rei vniuersalis proprius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

tialis subiecto. Atque ea de causa negatio formae ligni in materia hominis, & in materia equi, & quaecunque alia eius experte, aut etiam ad eam recipiendam proximè inhabili est omnino eadem. Ceterum si negatio sit essentialis subiecto, eam ab hoc specificari, vnamque, aut multiplicem esse propt subiectum multiplicatur, aut multipliciter oppositam habet unitatem. Non homo autem, siue negatio hominis Angelo, & cælo essentialiter conuenit, quid mirum ergo, si talis negatio sit in utroque diuersa, ac multiplex?

27

Ad quartum respondeo: vocula, *non*, Socratem, & Platonem infinitat, & alterutram adeo à sua extrahit singularitatem, atque ad supremum quandam vniuersalitatis gradum euehit: quis enim terminus esse potest magis vniuersalis, quam infinitus? Eius ergo infinitatis, & cum infinitate coniunctæ vniuersalitatis, cum sit non Socrates, & non Plato, mirandum non est, si eorum contemplatione non sit ratio superior, aut magis vniuersalis, non homo. Ad quintum respondeo irreciprocationem illam, quæ quidquid est non homo est non Socrates, quin tamen quidquid est non Socrates, sit non homo, nequaquam arguere negationem Socratis esse rationem vniuersalem, & superiorem intuitu negationis hominis, sed potius eas esse duas quasdam negationes, quarum altera, nempe quæ est Socratis, latius funditur, quam altera homini opposita: Hoc pacto omne amatum est cognitum, non tamen omne cognitum est amatum: tamen inde non fit rationem cogniti esse vniuersalem respectu huius, & illius amati, propt talium, ut palam est, sed tantum esse eis priorem in subsistendi consequentia: similiter ergo in præsentem, &c.

28

Ad sextum respondeo non ens respectu suorum inferiorum nequaquam esse genus, speciem &c. tum ob rationem in argumento adductam, tum etiam ob adducendas infra lib. 9. tract. 1. cap. 8. & tract. 3. cap. 3. at non propterea definire esse vniuersale, & prædicabile, nam præter illa quinque prædicabilia esse alia haud pauca, ut explicabitur citato lib. 9. tract. 7. cap. ultimo; ubi nihilominus prædicabilia strictissime, & dialectice sumpta merito distributa esse in quinque, declarabitur ex professo. At contra instabis: sufficit ad vniuersale unitas, & multitudo secundum quid, item similitudo, & conuenientia impropria: atque hac de causa non entia esse vniuersalia paulo supra statuimus; cur non ergo sufficiat ad genus, & speciem quidditas secundum quid, & impropria, & ad reliqua prædicabilia qualitas eiusdem moris? ita autem esse poterunt non entia, species, & genera, &c. Repondeo, quinque prædicabilia esse à Porphyrio, & cæteris tradita ad explicanda, & intelligenda decem prædicamenta, horumque adeo normam sequi: cum ergo prædicamenta sint entia vera quidditate, & qualitate prædita, inde esse, ut prædicabilia logice, ac rigorose sumpta, nempe genus, species, &c. nequeant non prædicari in quid, & in quale quid, & in quale: idque proprie, ac strictè, & seorsim à quauis translatione, ac metaphora.

29

Hactenus soluta argumenta aduersus posteriorem huius capituli assertionem. Contra priorem sunt non pauca, quæ tamen hic omisimus de industria, quod magna ex parte non sunt huius loci. Aliis enim hoc tantum contenditur, rationem personæ diuinæ respectu trium haud esse genus, speciem aliudvè quinque prædicabilem. Ceterum & hoc falsum esse, & quamuis à vero non esset alienum, nihil inde sequi aduersus vniuersalitatem personæ

diuinæ, propterea nimirum, quod præter illa quinque vniuersalia à Porphyrio tradita sunt alia quædam ab eis diuersa, suiue iuris, constabit ex professo infra lib. 9. tract. ultimo per totum. Aliis vero id potissimè tenditur, ac fouetur, haud posse dari rationem communem, & vniuersalem indiuidui: proinde admittendam non esse communitatem ullam, aut vniuersalitatem personæ diuinæ, cum hæc sit naturæ diuinæ, & perfectissimè intellectuales indiuidua substantia; ad modum, quo persona ut sic, & latius fusa definiri solet à Boëtio, & cæteris Theologis, rationalis naturæ indiuidua substantia.

Sed concedendum est, nullam esse posse rationem communem indiuidui propter ea, quæ late disputanda sunt citato libro 9. huius operis tract. 4. cap. 3. & 4. Hinc autem duntaxat fit, personam diuinam, propt concernit indiuiduationem, minimè esse rationem communem, & vniuersalem respectu trium in quas manat, at non, quod nequaquam sit ratio ita eis communis, & vniuersalis, propt est relatio: Quo fortè alludit Aug. lib. 7. de Trinit. cap. 4. *Propterea dicimus tres personas diuinas, quia commune est eis id, quod persona est: quasi diceret, personam diuinam penes id relatiuum, quod est persona, quodque superadditur essentiæ, esse communem, & vniuersalem tribus personis, secus vero penes vltimum constitutum personæ, nempe singularitatem. Et quidem uti cum dicitur, personam diuinam esse rationem communem, & vniuersalem contemplatione trium, à nullo intelligitur, diuinitatem ob id esse communitati rationis, aut vniuersalitati vlli obnoxiam, ita neque colligi potest ex nostra assertionem, singularitatem, siue indiuiduationem relationibus more diuinitatis virtualiter superadditam, & ab eis distinctam, esse rationem communem, & vniuersalem. Ita, quod hoc capite asseruimus, personam diuinam vniuersalitatem fortiri respectu trium; quod etiam, lib. 9. tract. septimo cap. 1. asseremus, eam esse genus quoddam, accipiendum est specificatiuè, & in priori sensu explicato, non vero reduplicatiuè & in posteriori, iuxta quem sumitur persona diuina, propt est singularis, & indiuidua more earum in quibus subsistunt naturæ creatæ.*

CAPVT V.

Modus essendi in multis rei vniuersalis proprius.

Quod ad modum essendi vnius in multis rei vniuersalis proprium attinet; in primis vniuersale est vnum in multis, non localiter: alias Angelus Gabriel, non solum in statu præcisionis à sua singularitate, verum etiam ut contractus per illam esset vniuersalis: si quidem est vnum quid in multis spatiis, quorum singula totus occupat. Deinde vniuersale non est vnum in multis temporaliter, ut sic dixerim: alias Deus esset vniuersalis; quippe qui in pluribus temporis interuallis est, aut simul, si præsentia rerum omnium in æternitate admittatur; aut (quod satis est) successiue, si ea præsentia reiiciatur. Præterea vniuersale non est vnum in multis subiectiue: aliàs hæc anima rationalis Ignatij v. g. foret vniuersalis; nimirum quæ tota est in pluribus subiectis, nempe corporis partibus, quarum singulas se tota informat: Est ergo vniuersale vnum in multis per veram identitatem cum illis; quasi vniuersale

uersale sit vnum multa, vt recte B. Thomas opuscul. 56. disputat.

32 Porro vniuersale ita est vnum in multis, siue vnum multa, vt idem secundum idem debeat esse vnum, & multiplex: siue, quod iuxta est, eadem formalissime ratio; quæ est vna in statu abstractionis, postea contracta per inferiora vi eorum multiplicari debet. Hæc de causa homo v. g. est vniuersalis intuitu Petri, & Pauli, eo nimirum, quod non sola Petreitas, & Pauleitas, vel etiam Petrus, & Paulus plures sint, verum etiam homo ipse reduplicatiue sumptus multiplex sit; ita s. vt qui ante contractionem vnus homo dicebatur, post illam plures homines dicatur. Deus autem vniuersalis non est, tamen pluribus relationibus realiter distinctis per identitatem inest, & de iisdem sit prædicabilis, quia non quemadmodum vnum Deum, ita plures Deos re, aut ratione nostra admittere possumus. Vnde vniuersale ita est vnum multiplex, vt vnum, & multa, quibus constat eiusdem nominis, & rationis esse debeant vt iam explicauimus haud ita supra.

33 Non levis autem difficultas hic occurrit, num scilicet vniuersale sit duntaxat vnum in multis, neutiquam vero multa in vno? Quidam enim recentiores ingenio nobiles negant, vniuersale esse posse multa in vno. Eorum autem sententia hæc potest argumentis probari. Vniuersale definitur vnum in multis, non vero multa in vno: quorsum autem, nisi, quia suapte natura est duntaxat illud prius, non vero hoc posterius? Rursus secundo: si vniuersale constans vno, & multis eiusdem nominis, & rationis esse potest multa in vno, quidni hæc totalis aqua respectu suarum partium sit vniuersalis, & species, contra quam omnes, & merito sentiunt? nam & tota aqua, & quævis eius pars est aqua, ac proinde eodem nomine, & ratione gaudent: aliunde vero partes omnes, & singulæ sunt in toto illo, quod ex iis in vnum confluit. Quod autem aliqui respondent, aquam cum singulis suis partibus inadæquate tantum identificari, frivolum est, atque ad remouendam vniuersalitatem insufficiens: siquidem homo etiam inadæquate tantum identificatur, cum Petro, ac Paulo, quorum tamen intuitu est vniuersalis.

34 Tertiò, quoniam siqua ratione vniuersale esse posset, non duntaxat vnum in multis, sed etiam multa in vno, maxime, quia est totum potestatiuum respectu suorum inferiorum, & hæc eius partes subiectiue: de conceptu autem partium est vt sint in toto. At hæc ratio est nulla: haud enim vniuersale dici potest totum intuitu multorum, in quæ pater, & quæ sub se cohibet. In primis, quia omne totum est maius quauis sua parte, adeoque in ea esse nequit: maius enim esse nequit in minori: aliter vniuersale est in quouis inferiori suo. v. g. homo in Petro, & Paulo: eorum ergo contemplatione totum esse non sustinet. Deinde, quia aliqui animal v. g. esset infinite perfectionis: quippe quod instar totius complecteretur infinitas species; nullam suo perfectionis gradu non præditam. Vtremque, quia cum sententiam illam constituentem genus esse totum, & speciem eius partem (par autem est ratio aliorum vniuersalium) proposuisset August. ex Ticonio semi Donatista lib. 3. de doct. Christiana c. 34. in hæc verba; quarta vero Ticonij regula est de specie, & genere, sic enim eam vocat, volens intelligi speciem partem, genus autem totum, cuius ea pars est, quam nuncupat speciem, sicut vnaquæque ciuitas pars est vniuersitatis gentium, hanc ille vocat spe-

ciem, genus autem omnes gentes; statim eam refellit, aitque à dialecticis acutissime disputari, ac subtilissime discerni solere quid inter partem, & speciem intersit. Et lib. 8. de Trinit. cap. 6. sic in eandem loquitur sententiam; ex eodem auro si fierent tres statue, diceremus tres statuas vnum aurum, nec tamen diceremus genus aurum, species autem statuas, nec aurum speciem, statuas vero indiuidua.

Tandem vniuersale. v. g. genus, est pars inferiorum quarumvis specierum: non ergo totum: consequentia videtur perspicua: suadetur antecedens in primis, quoniam iuxta Aristotelem 9. metaphysicæ text. 6. 9. 10. & 16. quem sequuntur omnes, species constat genere, & differentia: genus ergo iuxta cum differentia est eius pars, ac velut talis de ea ita potest, ac debet prædicari. Secundò (& eodem redit) in hac apprehensione composita animal rationale, particula, animal, cum differentia rationalis speciem hominis actu constituit: at animal per eam apprehensionem verè genus est, & vniuersale: genus ergo propterea genus, & vniuersale est pars actualis speciei de ea prædicabilis: minor recentioribus minimè placitura in hunc modum suadetur: quia magis, aut perfectius vnitur anima cum rationali per actum iudicij, quo rationale esse animal affirmamus, quam per apprehensionem compositam, qua animal rationale mente concipimus: at in hoc iudicio, rationale est animal, animal genus est, & vniuersalitatem retinet suam, vt etiam aduersariis est in confesso: ergo & à fortiori, vt aiunt, in hac apprehensione composita, animal rationale: maior sponte sua est perspicua: quod enim iudicium apprehensione composita perfectius est, eò vnionem extremorum perfectius repræsentat, ac perinde extrema præstantius vnit, atque componit. Vtremque materia, cum qua genus proportionem seruat, & vnde sumi dicitur, sicut etiam differentia à forma, materia, inquam, contracta per vnā formam adhuc in actu primo est indifferens ad quamvis aliam: animal ergo contractum per rationale adhuc retinet suam vniuersalitatem, & indifferentiam in actu primo ad quamvis aliam differentiam, vt positum est.

Verius tamen duco, vniuersale non tantum esse vnum in multis, sed etiam quodammodo multa in vno: vnum quidem in multis explicite, quo pacto animal. v. g. est in homine, & equo, & cæteris eius speciebus; multa verò in vno implicite, quo pacto dixit Aristoteles, in genere latere acquiuocationes, id est latenter, & confuse in eo esse species diuersas. Suadetur primò ex Damasceno cap. 22. dialect. in aliquo vndecim modis dicitur: vt genus in specie, velut animal in definitione hominis; vt species in genere velut homo in definitione animalis, &c. Ecquid autem est speciem quamvis esse in genere, quam in vniuersali veluti in vno esse multa inferiora? Id ipsum sentiunt Aristoteles 4. physic. cap. 3. Petrus Hispanus in antepredicam. Ammonius, & Simplicius ibidem, Iauellus tract. 5. log. p. 1. §. Tia igitur aduerte Conimbricenses tom. 1. log. c. 4. de decem prædicamentis q. 1. a. 3.

Si quidem eis, & cæteris Philosophis familiare est, assignare octo modos existendi in alio, quorum vnus est ille, quo species sunt in genere, adeoque multa inferiora in vniuersali tanquam vno. Comprehendi autem solent prædicti existenti modi his versiculis memorie gratia.

Insunt pars, totum, species, genus, vtrique forma
Et quæ producent, meta, locusque tenent.

Qua

Quocirca primus modus essendi, vt sic dixerim, in alio est partis, vel integralis, vel essentialis in toto: qua ratione dicitur brachium esse in corpore, & materia in ente naturali. Secundus est conuersio totius in partibus: cum enim corpus humanum dicatur communiter, & merito consistere in suis membris, & ens naturale in materia, & forma, qua constat; quidni etiam in eis esse dici queant: consistere enim in aliquo, est in eo quodammodo esse, vt luce clarius? Tertius est speciei in genere, siue cuiusuis inferioris in superiori, & vniuersali ratione. Quartus est generis in suis speciebus, & quod consequens est, cuiusuis vniuersalis in suis inferioribus, ac partibus subiectiuis. Quintus est, quo forma substantialis esse dicitur in materia prima, vt anima nostro in corpore, aut accidentalis in materia secunda, vt calor in manu. Sextus est, quo effectus in causa sua efficienti, aut quasi efficienti esse censetur, vt flos in radice, lumen in sole, populus in potestate principis, creatura in Deo iuxta illud Pauli in Act. Apostolorum *in ipso enim viuimus, mouemur, & sumus*. Septimus est, quo aliquid est in fine suo, vt avarus in diuitiis, quo spectat illud Euang. *ubi est thesaurus tuus, ibi est cor tuum*. Octauus est, quo aliquid est in loco, vt Plato in Lycæo, aqua in vreo: quo etiam reduci solet modus existendi in tempore.

38 Vt autem eo, vnde aliquantulum digressi sumus, reuertamur, secundo suadet nostra sententia, & quæ recentioribus insedit confutatur. Partes omnes sunt in toto suo: at multa, de quibus prædicatur vniuersale, sunt eius partes subiectiue: igitur sunt in illo: maior, & consequentia sunt perspicuè minor suadetur; vniuersale est totum quoddam potestatiuum, respectu suorum inferiorum, de quibus prædicatur: ergo & hæ partes intuitu illius: antecedens est Aristotelis 1. physic. text. 4. *ibi vniuersale est totum quoddam multa comprehendens, vt partes*: necnon B. Thomæ, Scoti, Toleti, Hurtadi, Bartholomæi Amici, Masij, ac cæterorum omnium dialecticorum: & quidem per se, ac sponte sua videtur manifestum; namque animal v. g. continet in se hominem, equum, & cæteras species, & homo Petrum, Paulum, Ignatium, & cætera indiuidua: At proprium totius est continere partes.

39 Argumenta contraria non videntur admodum. Ad primum respondeo, definiri vniuersale vnum in multis: non multa in vno, non, quod vtrumque non sit, sed quod prius illud sit eius essentia logica, posterius verò sola proprietas: Illam autem aptitudinem vnus, vt sit in multis, esse essentiam vniuersalis est communis doctorum sententia teste Fonseca in Hægoge philosophica, quam sequitur, tum ipse, tum etiam cum eo Balthasar Tellez in log. titul. 1. disp. 1. sect. 1. n. 4.

40 Ad secundum respondeo, aquam etiam esse, siue consistere, in suis partibus eiusdem secum nominis, & rationis: nec tantum esse multa in vno, sed etiam vnum quodammodo in multis: hoc ergo ex titulo immerito excludi à ratione vniuersalis suarum intuitu partium. Idecirco igitur ad eas vniuersale non est, quia tametsi sit in illis quodammodo non tamen ita, vt possit de singulis prædicari hoc pacto, hæc pars aquæ est tota aqua, illa est tota aqua, &c. vt dici consuevit, Petrus v. g. est homo, Paulus est homo, & sic in reliquis. Vno verbo: aqua tota est in suis partibus physicè, non tamen logicè, siue, vt loquuntur alij, metaphysicè; proinde non mirum, si vniuersalis cuiusdam rationem, haud obtineat.

Ad tertium Respondeo, vniuersale esse totum potestatiuum, vt dictum est. Prima autem probatio contraria nullius est momenti: nam vniuersale, v. g. animal, est potestatiue, siue implicite, ac virtualiter totum respectu inferiorum suarum specierum: adeoque ita illis maius. Hinc autem fit, ita sumptum haud esse in illis: non autem, quod non sit in illis aliter sumptum, & prout est pars eorum actualis, & explicita, siue formalis, vtique ea cum differentiis componens: qua certe ratione est eis minus. Sequens probatio haud est magis momentosa: nihil enim incommodi est in eo, quod animal v. g. aliudvè genus, aut vniuersale sit infinita perfectionis merito innumerabilium specierum, quas in se cohibet: tota enim infinitas illa est, non simpliciter, & in omni genere talis, sed secundum quid, & in aliquo: deinde qualis, qualis est haud est categorematica, & tota actu, sed syncategorematica, & in potentia, sin minus integrè, at certè maiore sui parte.

42 Tertia probatio contraria haud plus facessit negotij: quod enim duntaxat contendit Augustinus contra Ticonium est, vniuersale non esse totum actuale, & physicum comparatione specierum sibi subiectarum; neque hæc contrario partes eius actuales, & physicas; vt exemplis in contextu argumenti propositis liquet: cæterum nos contra hoc solum asserimus, & cum omnibus tuemur scholasticis, vniuersale esse totum potestatiuum, & metaphysicum, siue logicum; & species ei subiectas esse partes potestatiuas, & implicitas, ac ratione magis, quam reuera in vnum coalitas, atque confusas. Quarta, & postrema probatio facilis est infringi: nam vniuersale est pars actualis suorum inferiorum, quippe quæ simul cum differentiis sui contractiuis logicè, seu metaphysicè componit: idque tantum conuincitur argumento aduersario; estque planè Aristotelis, & cæterorum philosophorum sententia: Cæterum inde tantum sequitur illud haud esse totum actuale contemplatione suorum inferiorum; secus verò quod non potestatiuum, & virtuale, vt iterum, atque iterum est perstrictum.

CAPVT VI.

Amplior declaratio modi illius essendi in multis, Qui rei vniuersali proprie congruit.

43 NAm circa eum duæ adhuc supersunt difficultates, quarum prima est, eaque varia, & multiplex, quo pacto se habeat relatio vniuersalis ad multa inferiora, in quibus existit, ad relationem particularitatis, siue subiectibilitatis, merito cuius idem sub alia ratione superiori, & magis vniuersali cohibetur? Claritatis autem gratia exemplum esto in relatione, qua species est prædicabilis de indiuiduis, eaque, per quam eadem species subicitur generi; quanquam etiam generis infini, modò ad genus supremum comparati, modò ad species, & quorumuis aliorum vniuersalium, & particularium par sit ratio.

In primis ergò censo, speciem quatenus prædicabilem, & subiectibilem, seu quatenus refertur ad genus, & ad indiuidua duplicem inuoluere respectum, seu relationem. Ita Scotus in prædicab. q. 21. Caietanus, Soncinas, Antonius, Andreas, Sotus, & Colonienfes. Suadetur autem, quia refertur proximè